למטה למטה מן הביצים למעלה למעלה מן הביצים וכשות שלא בזמנה תנא כשם שקשה שלא בזמנה כך יפה בזמנה אמר רב פפא זמנה תמוז שלא בזמנה טבת יומי ניסן ויומי תשרי לא מעלו ולא קשו: אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר אל תכתבו אין דבריו האחרונים כלום: אר"ש בן לקיש כותבין ונותנין גט לאלתר ור' יוחנן אמר [א]אין כותבין אלא לכשישתפה מ"ט דר"ל דקתני אין בדבריו האחרונים כלום ור' יוחנן אמר לך אין בדבריו האחרונים כלום דלכי מתציל לא צריך למיהדר אימלוכי ביה ולעולם אין כותבין אלא לכשישתפה במאי קמיפלגי ר"ל מדמי ליה לישן ור' יוחנן מדמי ליה לשוטה ור' יוחנן נמי לידמיה לישן ישן לא מחוסר מעשה האי מחוסר מעשה ור"ל נמי נידמייה לשוטה שוטה לא סמיה בידן האי סמיה בידן (א)בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא ומי אמר ר' יוחנן הכי (ב)והאמר רב יהודה אמר שמואל [ב]שחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו ותניא (ג)[ג]ראוהו מגויד או צלוב על הצליבה ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו הכי השתא התם דעתא צילותא היא וכחישותא הוא דאתחילה ביה הכא דעתא שגישתא היא ומי אמר שמואל הכי והאמר רב יהודה אמר שמואל [ד]שחט בו שנים או רוב שנים וברח מעידין עליו ואי ס"ד חי הוא אמאי מעידין עליו [ה]אמרי חי הוא וסופו למות אלא מעתה יהא גולה על ידו אלמה תניא [ו]שחט בו שנים או רוב שנים ה"ז אינו גולה הא איתמר עלה א"ר הושעיא [ז]חיישינן שמא הרוח בלבלתו אי נמי הוא קירב את מיתתו מאי בינייהו [ח]איכא בינייהו דשחטיה בביתא דשישא ופירכס אי נמי דשחטיה (ד)בברא ולא פירכס: נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך כו': וליחוש דלמא שיחיא דלאו לאו נקטיה אי נמי שיחיא דהן הן נקטיה א"ר יוסף בר מניומי אמר רב נחמן דאמרינן ליה בסירוגין וליחוש דלמא שיחיא דסירוגין נקטיה [ט]דאמרינן ליה חד לאו ותרין הן ותרין לאו וחד הן דבי רבי ישמעאל תנא [י]אומרים לו דברים של ימות החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים בימות החמה מאי ניהו אילימא (ה)גלופקרי וסדיני ליחוש דלמא קורא אחדיה א"נ חמה אחדיה
אלא

למטה מן הבילים. כמו ברגליו ובשוקיו: **למעלה מן הבילים.** בכתפים ובצואר ובקילבוסת: **כותבין ונותנין גט לאלתר.** ואפילו בתוך חוליו הואיל ואמר קודם לכן ולא אמרינן שוטה הוא ואינו יכול לגרש: **אימלוכי ביה.** ליטול רשות: **האי מחוסר מעשה.** שצריך רפואה בשרא סומקא אגומרי: **לאו סמיה בידן.** אין סם רפואתו בידינו: **מגויד.** מחותך בחתיכות. לשון גודו אילנא (דניאל ד): **צילותא היא.** צלולה היה דעתו אלא שכחש כחו מלהוציא דבר בפיו: **שגישתא.** תרגום של מהומה(ו) כלומר דעת מבולבל: **ומי אמר שמואל.** שחט בו שנים כותבין גט לאשתו אלמא גט מחיים הוא: **מעידין עליו.** שמת להשיא את אשתו: **חי הוא.** וגיטו מחיים אבל סופו למות לכך מעידין עליו לאחר זמן להשיא את אשתו היכא דלא גירשה: **אלא מעתה.** הואיל וסופו למות: **יהא גולה על ידו.** השוחטו בשוגג: **הרוח בלבלתו.** ואלמלא הרוח לא מת: **הוא קירב את מיתתו.** על ידי שפירכס ונמצא שלא הרגו זה אבל מכל מקום סופו למות: **שיחיא דלאו לאו נקטיה.** חולי של שגעון המלמדו תמיד להרכין ראשו בהרכנת לאו או הין ואינו משיב על דברי שאלתם: **שיחיא.** השתטיה: **בסירוגין.** ממתינין בין הרכנה לשאלה שעה וחוזרין ושואלין לו אותה שאלה עצמה: **שיחיא דסירוגין.** לשחות ולהרכין בענין זה לשעות: הכי גרסינן **חד לאו ותרין הין ותרין לאו וחד הין.** דכי הך שיחיא לא נקטיה: **אומרים לו.** כשבודקין אותו על לאו שואלין לו אם מבקש דברים הראוין לו בימות החמה ועכשיו ימות הגשמים: **גלופקרין.** קוט"א בלע"ז: **וסדיני.** אם יכסוהו בסדיני פשתן בימות הגשמים: **דלמא קורא אחדיה.** בימות החמה ואע"פ שמשיב הין על הגלופקרין לאו שוטה הוא:

דקתני אין בדבריו האחרונים כלום. [א]מייתור הלשון דייק דהוה ליה למימר הרי אלו יכתבו ויתנו אי נמי דייק מדלא תנא אין צריך לבודקו פעם שניה דהוה משמע שממתינים מיהא עד שישתפה: **ומי אמר רבי יוחנן הכי והא אמר שמואל שחט בו שנים כו'.** וא"ת השתא דמדמי ליה לאחזו קורדייקוס תקשי ליה מתני' דקתני מי שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום והכא בשחט בו שנים ואמר כתבו הרי אלו יכתבו ויתנו וי"ל דהא פשיטא דבשעה שאמר[ב] כתבו אכתי דעתא צילותא היא ולא דמי לאחזו קורדייקוס אבל קודם (ז)שיכתוב ויתנו יתחלש ויתקלקל ועל שעת נתינה נראה לו לדמות לאחזו קורדייקוס[ג] וקשה לרבי יוחנן דאמר אין כותבין ונותנין עד שישתפה הקשה הרב רבי אלחנן דאמאי פריך לרבי יוחנן לריש לקיש נמי תיקשי דהא טעמא דריש לקיש באחזו קורדייקוס משום דסמיה (א) בידיה והכא דאין סמיה בידיה מודה ר"ל דאין כותבין ונותנין דמדמי ליה לשוטה ולספרים דלא גרסי ומי אמר רבי יוחנן הכי א"ש דפריך לתרווייהו אי נמי נקט רבי יוחנן משום דקאמר בהדיא אין כותבין[ד]: **ורמז ואמר כתבו גט לאשתי.** כגון שאמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו ושמא אין צריך לבודקו כמו במתניתין משום דאית ביה דעתא צילותא כדאמרינן בסמוך: **התם דעתא צילותא היא.** לא ידע רבינו יצחק עד מתי יחשב דעתא צילותא דליכא למימר דבדקוהו בשעת נתינת הגט דאם כן לא הוה פריך מידי לרבי יוחנן ושמא עד שיודע שנטרפה דעתו יחשב דעתא צילותא ובגט שכיב מרע אומר ר"י דצריך ליזהר שלא יתקלקל בין כתיבה לנתינה דאם נתקלקל בינתיים אפילו נתפקח לבסוף אין מועיל אפי' לריש לקיש דהא לא סמיה בידיה ופעמים שכיב מרע אינו בדעתו ומספקא אי חשבינן ליה כשוטה או שמא תונבא בעלמא הוא דנקטיה וכישן דמי[ה]: **ואי סלקא דעתך חי הוא אמאי מעידין כו'.** דסלקא דעתך דמעידין עליו שכבר מת קאמר ומשני חי וסופו למות לאלתר קודם שיתירוה ב"ד לינשא: **אלא מעתה יהא גולה על ידו.** לשמואל[ו] פריך דכיון דקאמר דמת לאלתר היה לו לגלות ולאו אשינויא דחי הוא וסופו למות פריך דכ"ש אי חשבת ליה כבר מת דקשה טפי דקס"ד דגלות תלי במת לאלתר ואם לא מת לאלתר אינו גולה דס"ד דבהכי תלי לישנא דכתיב גבי גלות ויפל עליו וימות (במדבר לה) משמע ליה לאלתר[ז] אע"פ שבמזיד חייב אפילו לא מת לאלתר יש חילוק בין מיתה לגלות כדמפלגי בגלות בין דרך ירידה לדרך עליה ובמזיד אין שום חלוק ולית ליה השתא הא דפריך באלו נערות (כתובות דף לג:) ממאי דבמזיד ונקה המכה מקטלא ודלמא בשוגג ומאי ונקה מגלות דמשמע דחייב גלות אפילו לא מת לאלתר(ח): ° **חיישינן שמא הרוח בלבלתו.** דווקא בגלות חיישינן להני טעמי אבל במזיד לעולם חייב[ח] ושמא יש שום דרשא גבי גלות[ט] כמו שיש חילוק בין גלות למיתה לענין דרך ירידה ועליה והא דמשמע באלו נערות (גם זה שם) כי מוקי ונקה המכה אשוגג[י] דחייב גלות אפי' לא מת לאלתר מיירי בביתא דשישא וכגון דלא פירכס: **בביתא דשישא או דלא פירכס.** מר חשיב בלבול הרוח קירוב מיתה יותר מפרכוס ומר חשיב פרכוס קירוב מיתה יותר מבלבול הרוח ותרווייהו בעו שימות מחמת הרולא ולא מחמת דבר אחר אי נמי מר חשיב פירכוס מחמת רולא משום דכל אדם דרכו לפרכס מחמת שחיטה ומר חשיב בלבול רוח מחמת רולא משום דאתי ממילא אי נמי לא פליגי הני לישני ואינו חייב אלא בביתא דשישא ולא פרכס והש"ס מפרש נפקותא בין הנך טעמי: (שייך לעיל דף סז:) **בודקין אותו שלש פעמים.** פי' שלש פעמים על לאו ושלש פעמים על הן דהיינו ששה פעמים בין הכל ובגמרא דקאמר וניחוש דלמא שיחיא דלאו לאו נקטיה אי נמי שיחיא דהן הן לאו משום דלא ניבעי תרווייהו דתרווייהו בעינן כדפירשנו אלא כלומר ובחד מהן או בלאו או בהן אינו בדעתו וי"ס דל"ג אי נמי[יא] ובדיקה זו מפרש בירושלמי (דפירקין ה"א) כילד בודקין לאו והן אומרים לו נכתוב גט לאשתך אומר הן לאמך אומר לאו (ב) (ט)לאחותך אומר לאו לבתך אומר לאו כו': **דבי רבי ישמעאל תנא.** אין נראה לומר דפליגי[יב] דבדיקה דמתני' למה לא תועיל אלא דקתני בדיקה עדיפא טפי (י)הכי דליכא למימר ביה דשיחיא דלאו לאו או דהן הן נקטיה שהיא חכמה גדולה כיון שאינו טועה בין ימות החמה לימות הגשמים אפילו בענין שלשה לאו ושלשה הן סירוגין לא בעי: **וניחוש שמא קרירות אחדיה.** ולמה לנו לחושבו כשוטה[יג] ונאמר שאינו גט ונעגן אשתו אנס[יד]:
אלא

עין משפט
נר מצוה

יא א מיי' פ"ב מהלכות גירושין הלכה טו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכא סעיף ג בהג"ה:

יב ב ג [מיי' שם הי"ג] טוש"ע שם סעיף ח:

יג ד ה מיי' שם פי"ג הלכה יז סמג שם טוש"ע אה"ע סימן יז סעיף ל:

יד ו ז ח מיי' פ"ה מהל' רוצח ושמירת נפש הלכה ב:

טו ט י מיי' פ"ב מהל' גירושין הלכה טז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קכא סעי' ה:

מוסף רש"י

סומקא. כחוש (לעיל סז:). **מרקא.** מזוג במים הרבה (שם).

מוסף תוספות

א. תמהני, היכי דייק מיניה ר"ל מלתיה, דהא לר' יוחנן נמי אין בדבריו האחרונים כלום וכו'. ר"ן. ב. מגויד ושחוט. תוס' הרא"ש. ג. ואפ"ה כותבין ונותנין הגט, דכל כמה דלא מאית, ארמיזה קמייתא סמכינן, דמדמינן לי' לישן. תוס' הרא"ש. ד. ומשני התם דעתיה צילותא היא, ואפי' כשהוא הולך ומתקלקל, אלא דכחישותא הוא דאתחלה ביה מחמת קירוב מיתה, אבל קורדיקוס מעיקרא דעתא שגישתא היא. תוס' הרא"ש. ה. משום דלא מחוסר מעשה, דרגיל שתתיישב דעתו מאליו. תוס' הרא"ש. ו. דאמר מעידין עליו. תוס' הרא"ש. ז. אבל שמואל אמר מעידין להשיא את אשתו לאלתר ולא חיישינן שמא תנשא קודם שימות, אלמא פשיטא ליה שימות לאלתר, א"כ אמאי אינו גולה. תוס' הרא"ש. ח. אע"פ שבלבלתו הרוח, דהא אפי' מצמצם בתוך המים וכפתו לפני ארי, חייב. תוס' הרא"ש. ט. דגבי גלות כתיב ויפל עליו וימות דמשמע מה שהפיל עליו גרם לו המיתה ולא דבר אחר. אע"ג דבמזיד כתיב מכה איש ומת, לא משמע לי' דמן הכאה דוקא מת. א"נ, גבי גלות כתיבי קראי טובא, ומיתורא קא דרשינן. תוס' הרא"ש. י. שחובשין אותו ואם ימות יגלה. תוס' הרא"ש. יא. והיא הגירסא הנכונה לפי ששלשה פעמים דקתני במתני' לאו ג' פעמים של לאו לבד או של הן לבד קאמר אלא ג' הן וג' לאו שהן ששה. רש"ל. יב. דבי רבי ישמעאל אבדיקה דמתניתין דמצריך לבדוק בענין הגט כדמפרש בירושלמי. מרדכי. יג. כי בעי גלופקרי. תוס' הרא"ש. יד. היה לנו לבדוק בדברים אחרים כדי שלא לעגן את אשתו דאפשר דבבדיקה זו אנו מעגנין אותה שלא כדין. תוס' הרא"ש.

מסורת הש"ס

א) לעיל סז:, ב) יבמות קכ:, ג) [תוספתא רפ"ה], ד) רש"י ביבמות דף קכא. גורס בדברא, ה) ס"א גושפקר [בערוך ערך גשפק גורס גושפקי פי' הן גלופקרין], ו) [דברים כח], ז) נ"ל שיכתבו ויתנו. רש"ש, ולשון הרשב"א בין צוואה לכתיבה או לנתינה, ח) [וע"ע תוס' כתובות לג: ד"ה דלמא ותוס' יבמות קכ: ד"ה אלא מעתה וד"ה חיישינן ותוס' שבועות לד. ד"ה על פי], ט) פי' בין כל פעם אומרים לו לאשתך ואומר הן, י) תיבת הכי ליתא בדפו"ר והרש"ש מגיה שצ"ל דבהכי ליתא,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה חיישינן. עי' שבועות ד' לד ע"א תוס' ד"ה על פי שנים עדים:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומי אמר וכו' משום דסמיה בידן והיכי דאין סמיה בידן מודה: (ב) ד"ה בודקין וכו' לאמך אומר לאו לאשתך אומר הן לאחותך אומר לאו לאשתך אומר הן לבתך:

לעזי רש"י

קוט"א [קו"ט]. מעיל.

פסקי רי"ד

אמר כתבו גט לאשתי ואחזו וכו' ר"ל אמר כותבין ונותנין לאלתר ור' יוחנן אמר אין כותבין אלא לכשישתפה מ"ט דר"ל דקתני אין דבריו האחרונים כלום ור' יוחנן אמר לך אין דבריו האחרונים כלום דלכי מיתציל לא צריך מיהדר ולאימלוכי ביה ולעולם אין כותבין אלא לכשישתפה במאי קמיפלגי ר"ל מדמה ליה לישן ור' יוחנן מדמה ליה לשוטה וקי"ל ר"ל ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן: איני והאמר רב יהודה אמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמר כתבו גט לאשתו הרי אילו יכתבו ויתנו הכי השתא התם מעיקרא דעתא צילותא היא וכחישותא הוא דאתחלא ביה הכא דעתא שגישתא היא ומי אמר שמואל הכי והאמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים מעידים עליו [ומשני] חי הוא וסופו למות: נשתתק בודקין אותו ג' פעמים וניחוש דלמא שיחיא דלאו לאו או דהין הין נקטיה אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן דאמרין ליה בסירוגין חד לאו ותרי הין תרי לאו וחד הין דבי ר' ישמעאל תנא אומרים לו דברים של ימות החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים בימות החמה מאי [ניהו אילימא] גושפקי וסדיני וניחוש דלמא קרדה אחדיה או חמה אחדיה אלא בפירי.